

נובמבר 2021

תקציב המדינה לשנים 2021-2022:

הרחבה נקודתית ואז סיבוב פרסה

מרכז אדוה

מרכז אדוה

ת.ד. 36529, תל אביב 6136401
 טלפון: 03-5608871
www.adva.org
contact@adva.org

כותבי הדוח:

שלמה סבירסקי
 אתי קונור-אטיאס
 ברברה סבירסקי
 ירון הופמן-דישון

הוועד המנהל

פרופ' יוסי דהאן, יו"ר
 גב' גילברט פינקל, גזברית
 פרופ' איסמעיל אבוסעד
 פרופ' ניצה ברקוביץ
 פרופ' אורן יפתחאל
 פרופ' אמריטוס יוברט ידלון (חבר כבוד)
 פרופ' יוסי יונה
 פרופ' שושנה מדמוני
 פרופ' ריקי סויה
 פרופ' דני פילק
 פרופ' רחל קלוש
 פרופ' אורי רם
 עו"ד עולא שתיווי

ועדת ביקורת

גב' רותי גור
 גב' חדוה ישכר

צוות

מנהל: ד"ר יובל לבנת
 מנהלת קשרי קהילה: ברברה סבירסקי
 מנהל אקדמי: ד"ר שלמה סבירסקי
 רכזת מחקר: אתי קונור-אטיאס
 מנהלת תחום מגדר: ד"ר יעל חסון
 רכזת פרויקטים לשוויון מגדרי: ד"ר ולריה סייגלשיפר
 רכזת הדרכה ועבודה קהילתית: אוריה זיני
 חוקר: ירון הופמן-דישון
 חוקרת: אביב ליברמן
 חוקרת: ד"ר שני בר און-ממן
 מנהלת משרד וקשרי עיתונות: מירה אופנהיים
 קריאייטיב וגרפיקה: ליטל ביטון
 פיתוח משאבים: אפרת יערי

תקציב המדינה: הרחבה חד פעמית?

ואז, ב-2020 הוא קפץ ל-426.4 מיליארד ₪, קפיצה של 21% לעומת שנת 2019. בדור האחרון אין תקדים לקפיצה שכזאת. התקציב שאושר לשנת 2021 אף מעט גבוה מזה של שנת 2020 ויעמוד על 432.2 מיליארד ₪.

ואז, התקציב שאושר לשנת 2022 מבצע מעין סיבוב פרסה ויהיה נמוך ב-13% מזה של שנת 2021.

מתברר כי ההרחבה היתה נקודתית וחד פעמית. ב-2022 נחזור לתקציב ברמה שקדמה לקורונה, רמה שאמנם עלתה במתינות משנה לשנה אך לא הגיעה לממדים שמאפשרים שדרוג משמעותי של השירותים החברתיים.

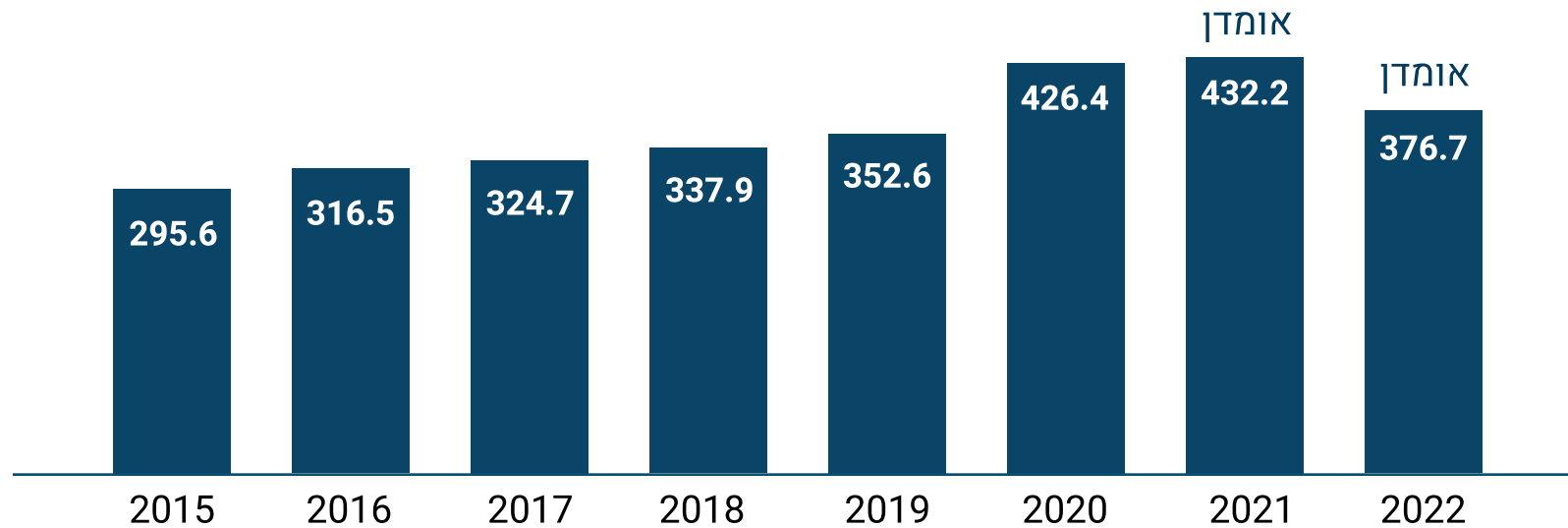
מגפת הקורונה מצאה את השירותים החברתיים ובראשם מערכת הבריאות כשהם מורעבים, לאחר שנים של תקציבים שאינם גדולים דיים כדי לענות על הצרכים. השירותים רעבו לכוח אדם מיומן, לתשתיות, לתכניות סיוע לקבוצות ומגזרים דלי-הכנסות.

אל מול המגפה הגדילה הממשלה את הוצאותיה – על בריאות, על ביטחון סוציאלי, על סיוע למובטלים ולעסקים ועוד.

הדבר משתקף היטב בתרשים הבא: ניתן לראות בו כי בין השנים 2015-2019 גדל תקציב המדינה הרגיל במתינות, מ-295.6 מיליארד ₪ ל-352.6 מיליארד ₪.

תקציב המדינה

התקציב הרגיל, נתוני ביצוע לשנים 2015-2020 ואומדן לשנים 2021-2022 // במיליארדי ₪, במחירי 2020

שיעור השינוי בתקציב הרגיל, 2015=100

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 אומדן	2022 אומדן
100	107	110	114	119	144	146	127

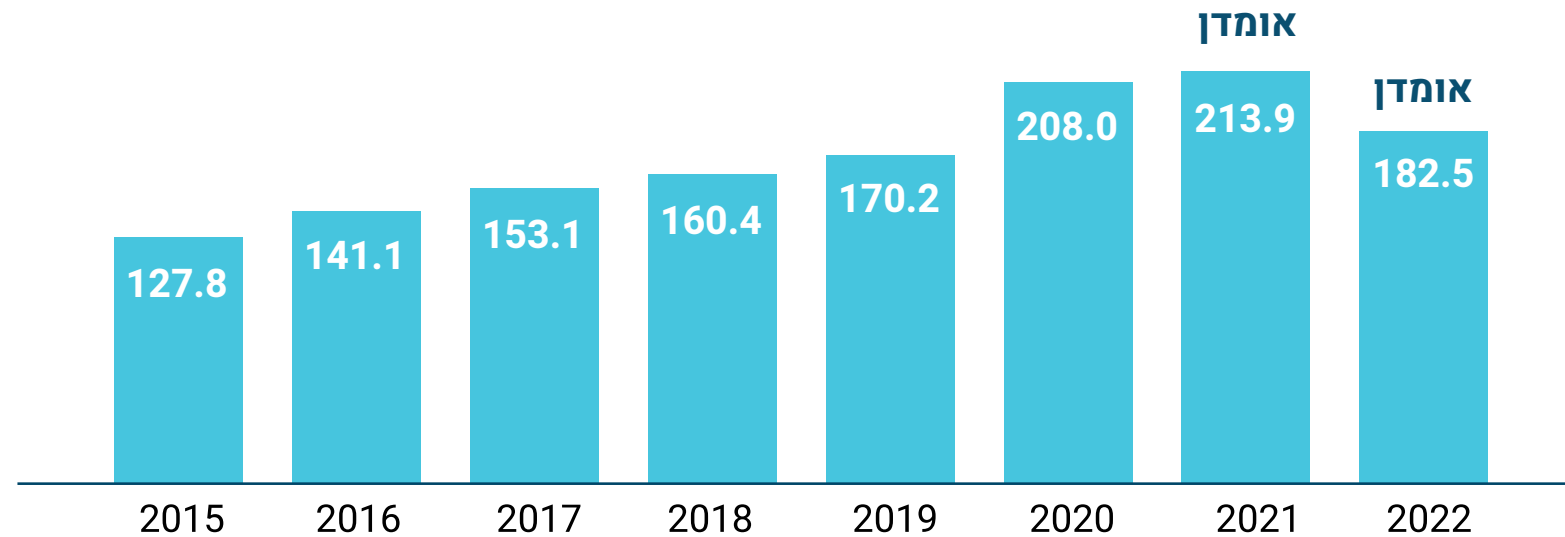
תקציב השירותים החברתיים: עלייה לשם ירידה

כמצופה, הגידול המשמעותי ביותר נרשם בתקציב השירותים החברתיים, שהגיע בשנת 2020 לרמה של 208 מיליארד ₪. מתוך זה, הגידול המשמעותי ביותר נרשם בתקציב משרד הבריאות, שעלה ב-33%, ובתקציב הביטוח הלאומי, שעלה ב-42%. תקציב 2021 יהיה דומה.

ואז, כאמור, ב-2022 ישוב תקציב השירותים החברתיים ויתכווץ לממדים של טרום הקורונה ויעמוד על 182.5 מיליארד ₪.

תקציב השירותים החברתיים

נתוני ביצוע לשנים 2015-2020 ואומדן לשנים 2021-2022 // במיליארדי ₪, במחירי 2020

הערה: תקציב השירותים חברתיים כולל את משרד המדע, התרבות והספורט, משרד החינוך, המשרד להשכלה גבוהה, משרד הרווחה והשירותים החברתיים, משרד הבריאות, הביטוח הלאומי ואת התקציב לתעסוקה שבמשרד הכלכלה.

שיעור השינוי בתקציב השירותים החברתיים, 2015=100

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 אומדן	2022 אומדן
100	110	120	125	133	163	167	143

מה לא השתנה?

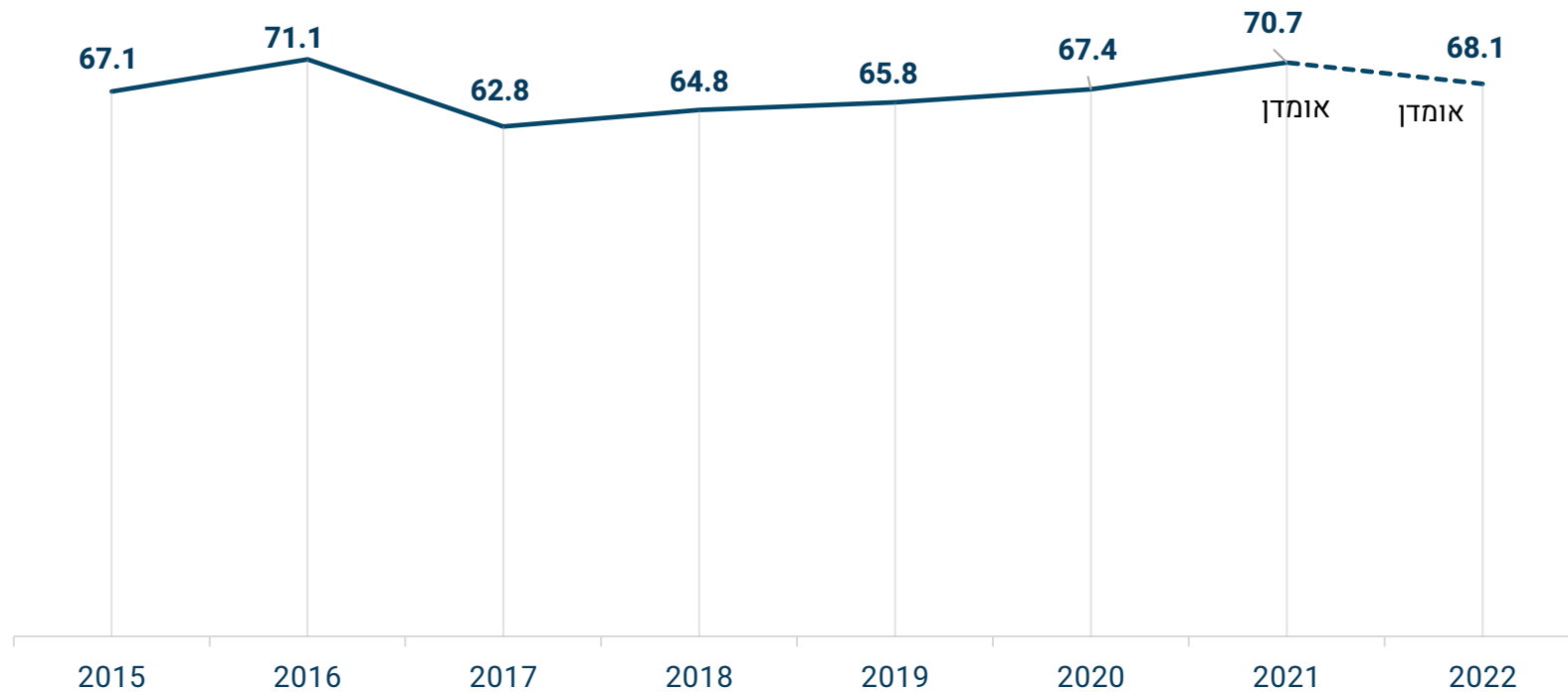
התקציב הגדול היחידי שלא הושפע ממגפת הקורונה הוא תקציב הביטחון, השומר על רמה ממוצעת של 65-70 מיליארד ₪ לשנה, לערך.

הביטחון נוטל קרוב לחמישית - 20% - מכלל תקציב המדינה (התקציב הרגיל). שיעור גבוה מאוד, כמובן, יחסית לארצות אירופה.

בשנת 2021 ניתנה תוספת חד-פעמית בסך של 2.2 מיליארד ₪ עבור החזר הוצאות הלחימה של מבצע "שומר חומות".

תקציב הביטחון

נתוני ביצוע לשנים 2015-2020 ואומדן לשנים 2021-2022 // במיליארדי ש"ח, במחירי 2020

הערה: תקציב הביטחון כולל את משרד הביטחון (15), תאום פעולות בשטחים (16) והוצאות ביטחוניות שונות (31).

המאבק בקורונה מומן בעיקרו באמצעות הגדלת החוב הממשלתי

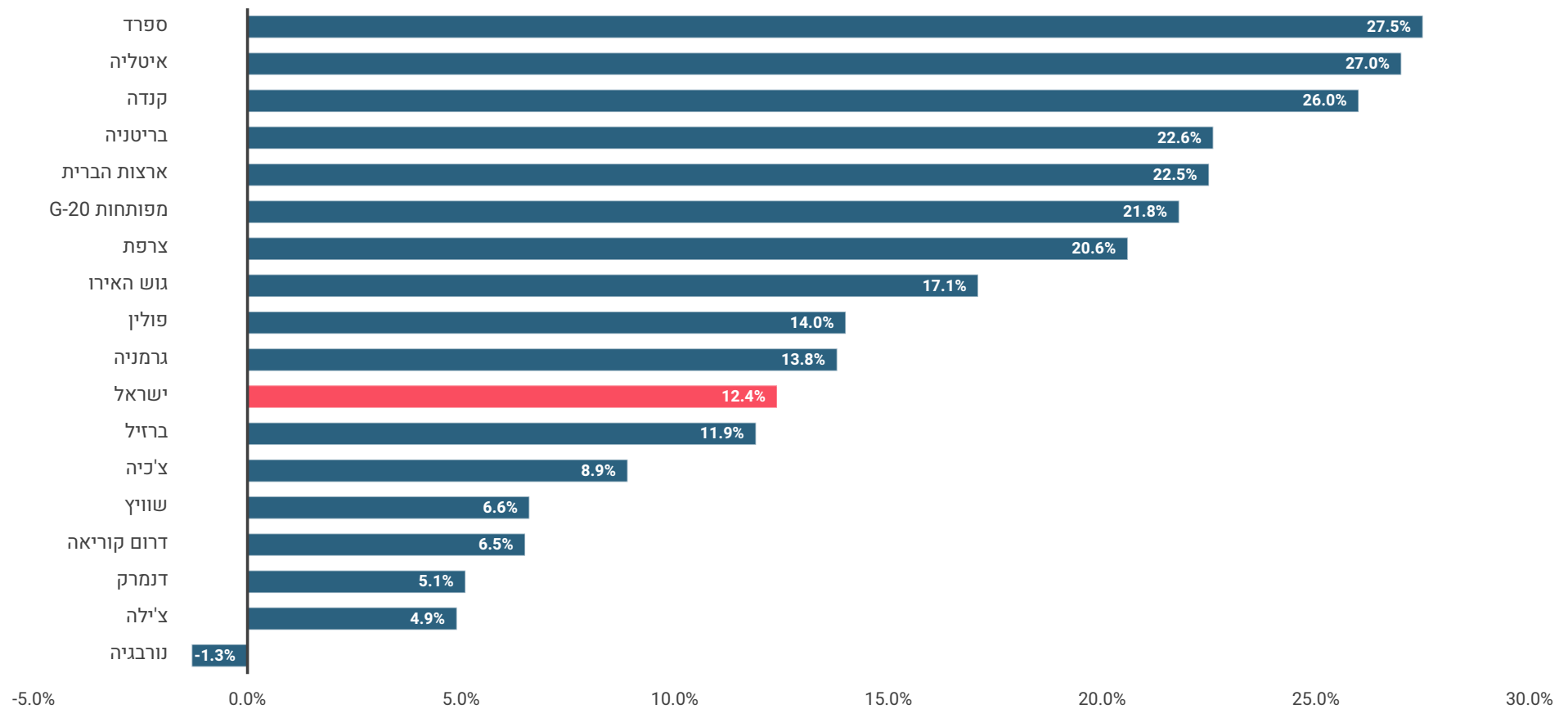
בהתאם לכך, חלה עלייה של 12.4% ביחס חוב-תוצר של ישראל בהשוואה לשנת 2019. יש לציין כי בארצות רבות גדל החוב עוד יותר: במדינות גוש האירו הוא עלה ב-17.1% ובמדינות G-20 ב-21.8%.

הוצאות הממשלה על המאבק במגפת הקורונה מומנו בעיקר באמצעות הגדלת החוב הממשלתי. בין 2019 ל-2020 גדל החוב הממשלתי ב-20% לערך, מ-823.3 מיליארד ₪ ל-983.9 מיליארד ₪.

הגדלת החוב איפשרה צעדים כדוגמת מענקי תעסוקה, הלוואות בערבות מדינה, תמיכה כספית במערכת הבריאות ועוד. העלות של התוכנית הכלכלית מתוך תקציב המדינה לשנים 2020-2021 נאמדת ב-137 מיליארד ₪ – עד כה (אוקטובר 2021) הוציאה הממשלה 124 מיליארד ₪.

שינוי ביחס החוב/תוצר בשנים 2019-2020

מדינות נבחרות

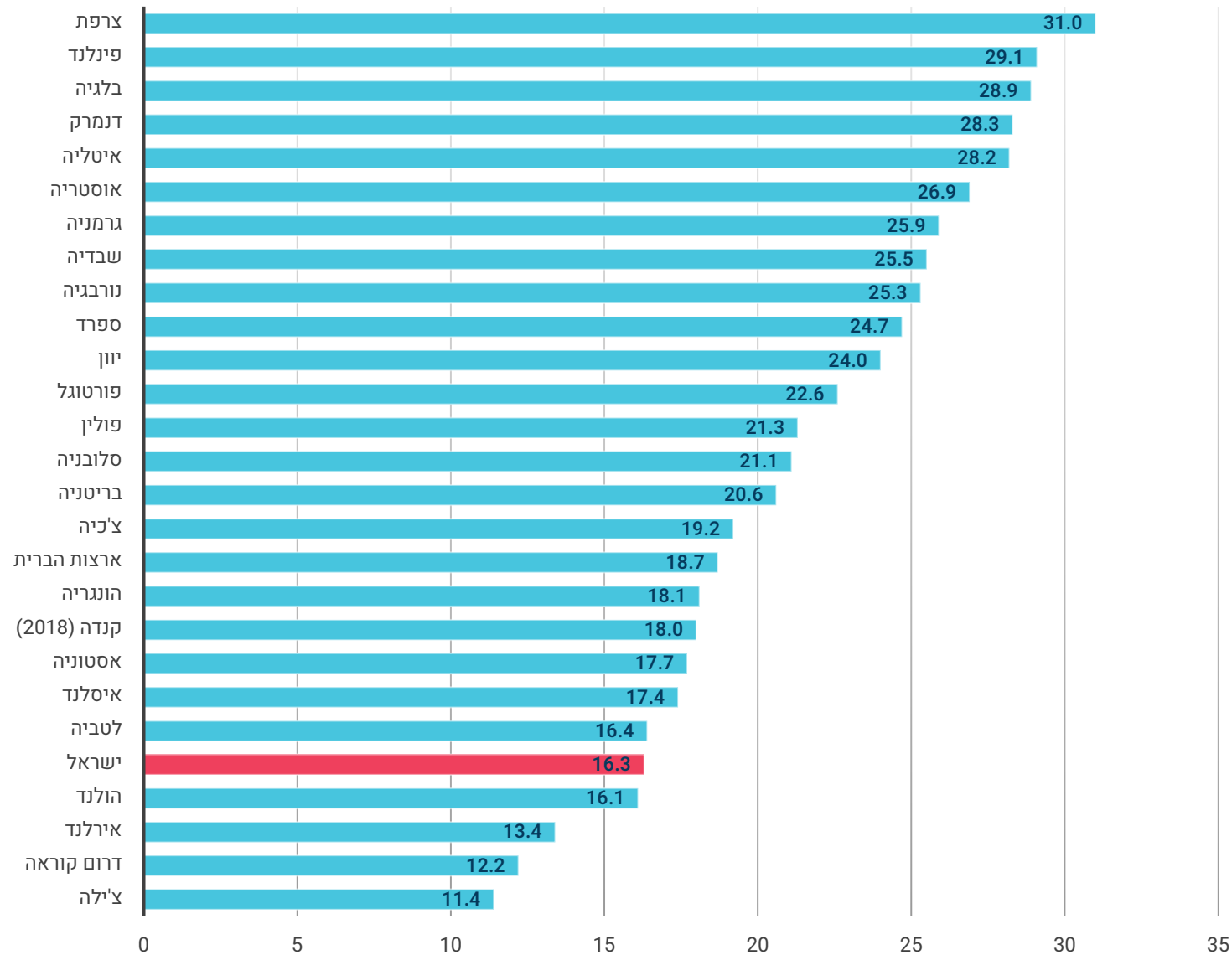

בין הגדלת חוב להעלאת מיסים

הציעה נגידת בנק ישראל דאז, קרנית פלוג, להעלות את רמת המיסוי "ולהפנות את הכסף במלואו למתן שירותים אזרחיים לתושבים".

מימון באמצעות הגדלת החוב הולם משברים נקודתיים. אבל אם אנו חפצים בשירותים ממשלתיים איכותיים על בסיס קבוע ולא רק על בסיס של תגובה יוצאת דופן, עלינו להישען על הכנסות גבוהות יותר ממסים.

עוד לפני מגפת הקורונה ידוע היה כי השירותים הציבוריים ממומנים ברמה נמוכה מן המקובל בארצות אליהן רוצה ישראל להידמות. כבר ב-2016

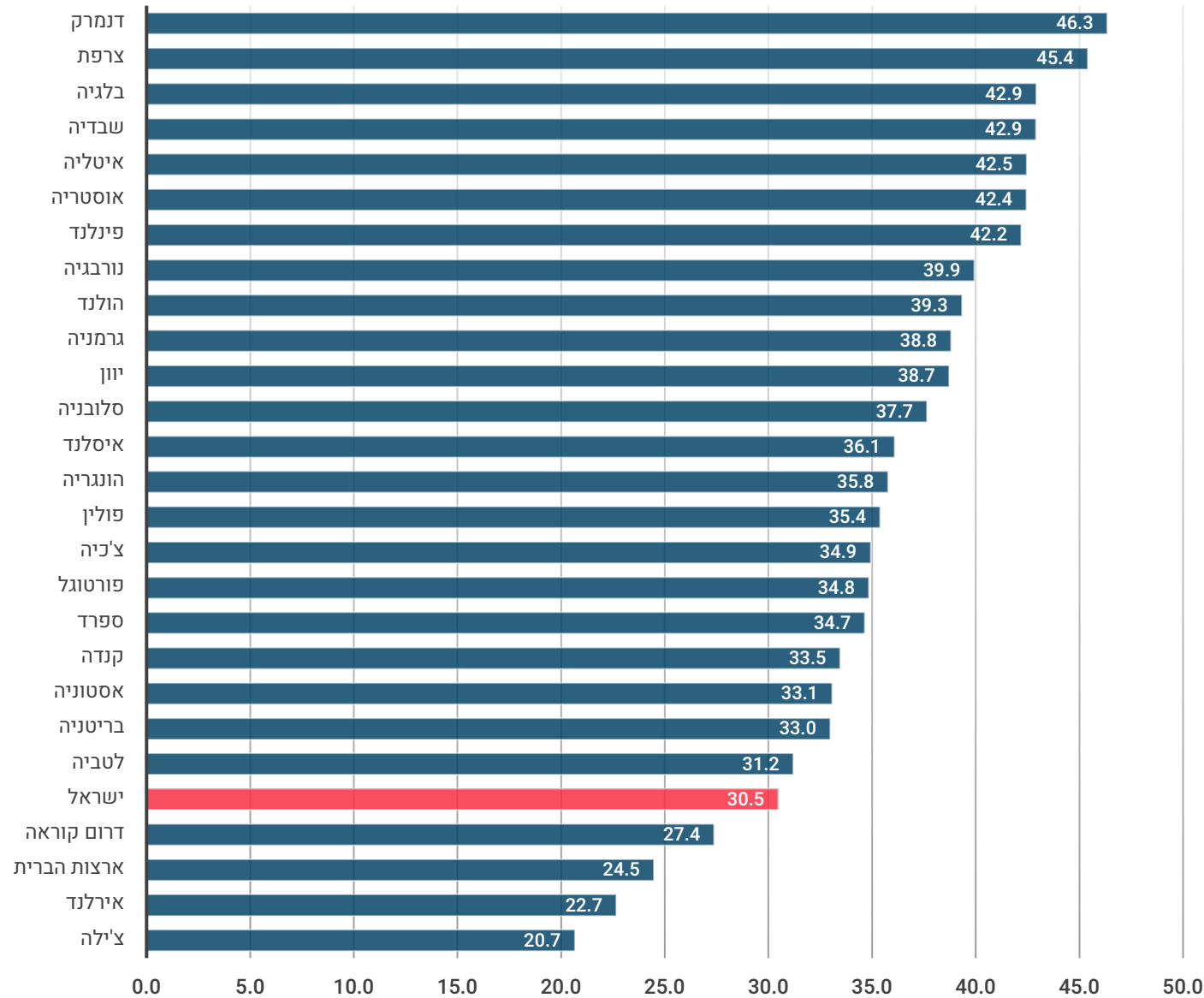
הוצאה חברתית כאחוז מהתמ"ג

ישראל ו-OECD, 2019

המיסוי הנמוך בישראל

אחת הסיבות למימון הנמוך יחסית של השירותים החברתיים היא רמת המיסוי בישראל, שהיא נמוכה יחסית לזו שנהוגה במדינות ה-OECD: בשנת 2019 נטל המס בישראל כאחוז מהתמ"ג עמד על 30.5% - אחד הנמוכים במדינות ה-OECD.

נטל המס כאחוז מהתמ"ג ישראל ו-OECD, 2019

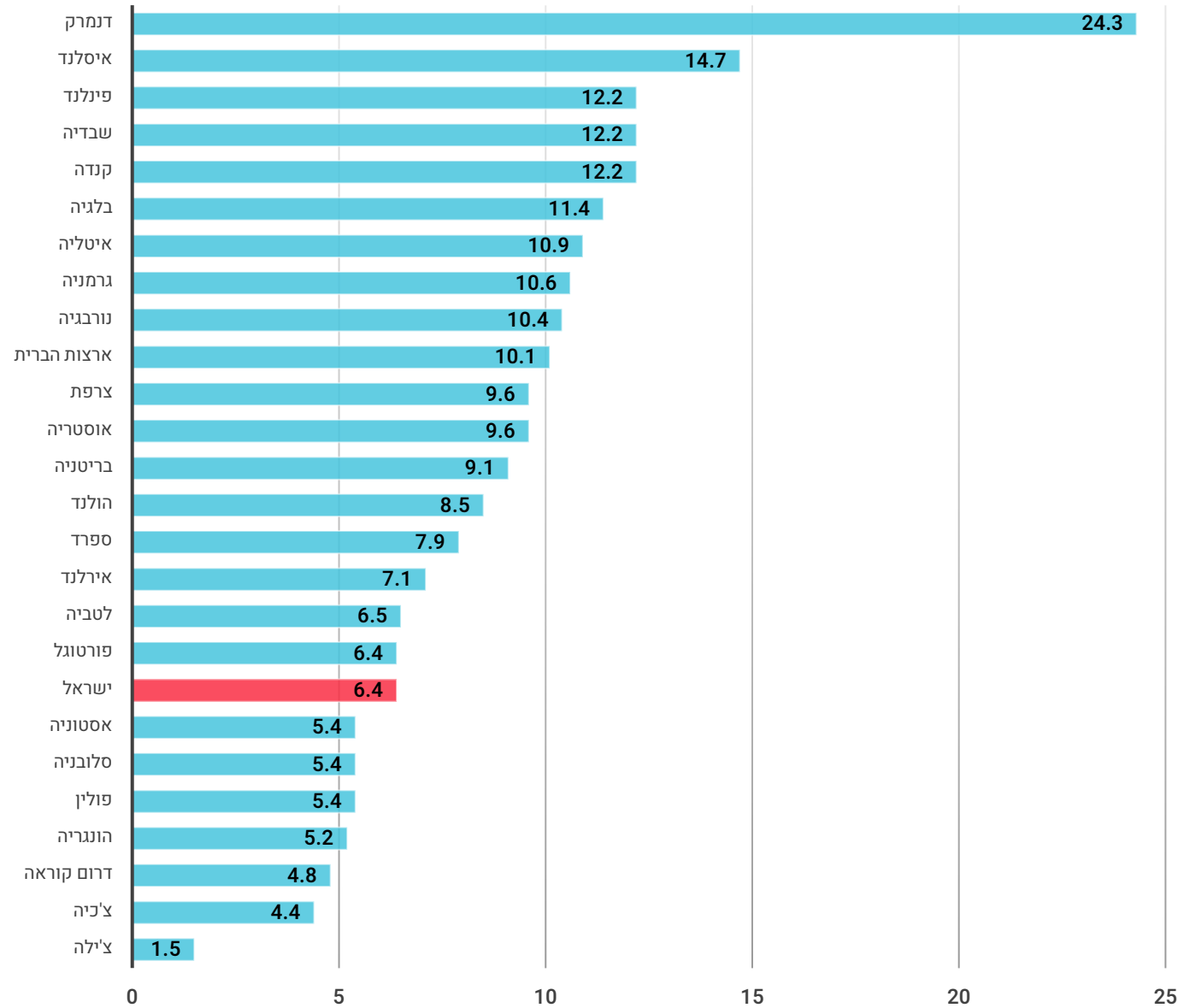
המסים העיקריים אותם צריך להעלות הם המס על הכנסה ומס על העושר

המדינה ממס זה הוא מן הנמוכים בארצות ה-OECD. במקביל, המע"מ מהווה מקור הכנסה משמעותי: בשנת 2020 חלקו של המע"מ מכלל הכנסות המדינה ממסים עמד על 32%.

העלאת מסים הוגנת צריכה להתמקד במס הכנסה ובמיסוי העושר.

איזה מס צריך להעלות? בגדול, ישנם שני סוגים עיקריים של מסים: על ההכנסה (לדוגמא, מס הכנסה) ועל הצריכה (לדוגמא, מס ערך מוסף – מע"מ). מס הכנסה מוטל על מי שהכנסתם עוברת רף מסויים (כיום, רק ארבעת-חמשת העשירונים הגבוהים) בעוד שמע"מ מוטל על מוצרים רבים שכל האוכלוסייה צורכת.

במשך עשורים, מס ההכנסה היה מקור ההכנסות העיקרי של המדינה. ואז, ממשלות ישראל השונות החלו להפחית את מס ההכנסה. שיעור הכנסות

**הכנסות ממיסוי על
הכנסה של יחידים
כאחוז מהתמ"ג
ישראל ו-OECD, 2019**

גידול חריג בהכנסות ממסים

בחודשים האחרונים מתרבים הדיווחים על גידול בלתי צפוי בהכנסות ממסים ובייחוד מהייטק ומנדל"ן. סביר להניח כי ברוב המקרים מדובר בגידול בהשוואה לשנתיים הקודמות, שהיו שנים של קורונה. זה לא יכול להיות בסיס למדיניות ארוכת טווח.

ועוד, נראה כי אין כוונה להשתמש בגידול הצפוי בהכנסות ממסים כדי להגדיל את ההוצאות התקציביות אלא רק לזרז את צמצום החוב.

בריאות

תקציב סל שירותי הבריאות: פער גדל בין התקציב הנדרש ובין התקציב בפועל

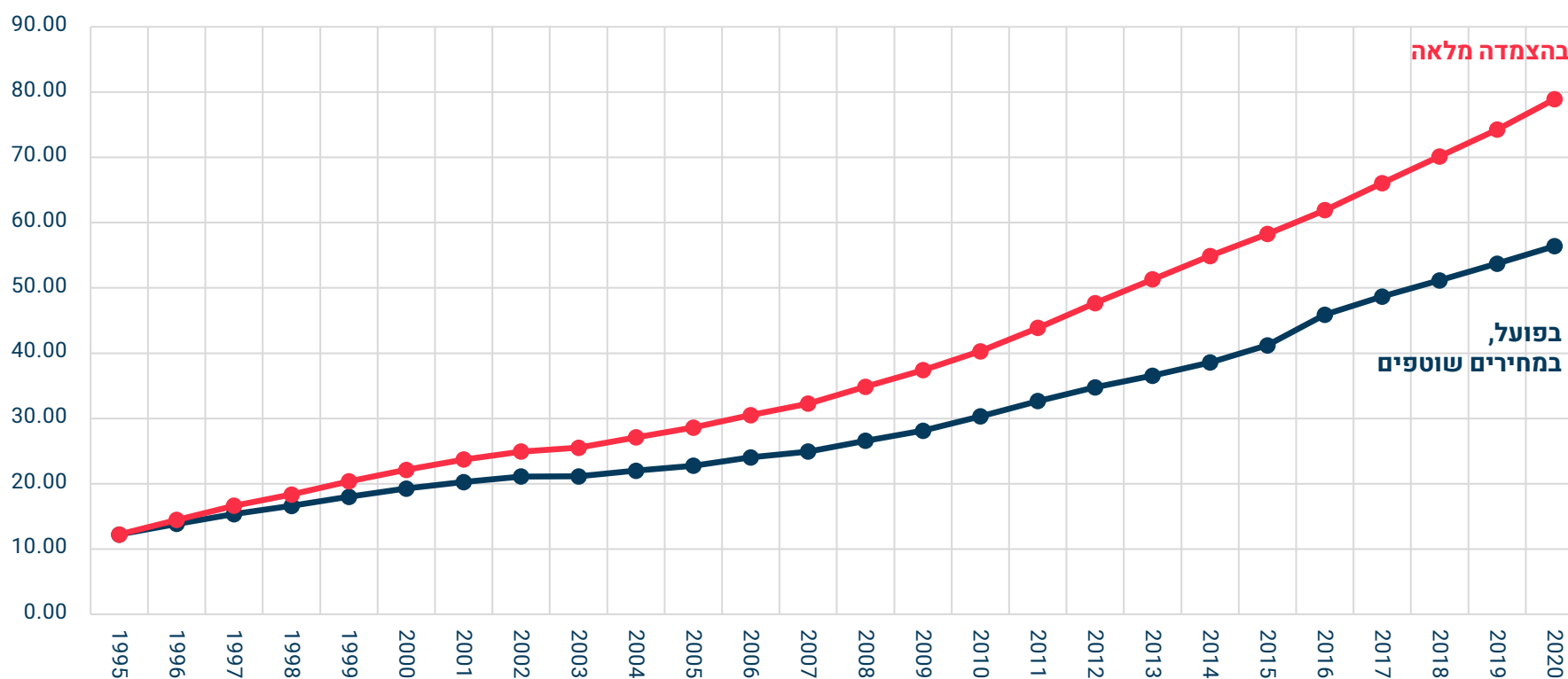
אילו עודכן הסל כך שייתן מענה מלא לגידול באוכלוסייה, לחידושים הטכנולוגיים ולשינויים במחירי תשומות הבריאות, תקציב הסל היה גבוה הרבה יותר: 74.2 מיליארד ₪ ב-2019 ו-78.9 מיליארד ₪ ב-2020 (בהצמדה מלאה).

סל שירותי הבריאות מקיף את מכלול השירותים, התרופות, הציוד והמכשירים הרפואיים שהמבוטחים זכאים לקבל מקופות החולים. הסל מעוגן בחוק ביטוח בריאות ממלכתי ומעודכן אחת לשנה (לפירוט מרכיבי הסל ועדכוננו ר' הערות).

בשנת 2019 עמד תקציב סל שירותי הבריאות על 53.7 מיליארד ₪ (בפועל, במחירים שוטפים). בשנת 2020 הוא עלה מעט, ל-56.4 מיליארד ₪ (בפועל, במחירים שוטפים).

עלות סל שירותי הבריאות של קופות החולים 1995-2020

בפועל ובהצמדה מלאה; במיליארדי ₪, במחירים שוטפים

תקציב משרד הבריאות:

המימון הממשלתי

של סל שירותי הבריאות

821.5 מיליון ₪ לקופות החולים, 150.4 מיליון ₪ לשירותי משרד הבריאות, 319 מיליון ₪ להטמעת תקני קורונה, 550 מיליון ₪ לתוספות טכנולוגיות לסל הבריאות ו-100 מיליון ₪ לשיפור מערך בריאות הנפש.

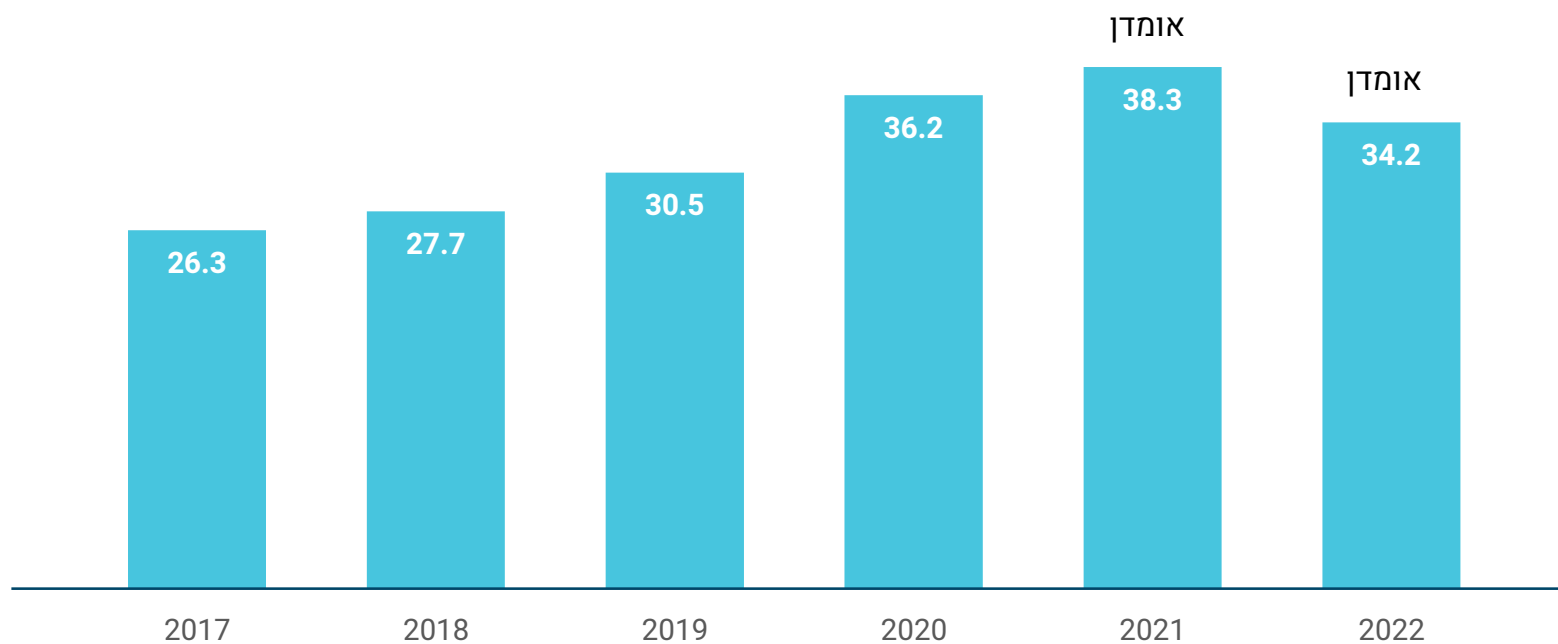
בשנת 2021 המימון הממשלתי של סל הבריאות צפוי לעלות במעט ולהגיע ל-38.3 מיליארד ₪. ואז בשנת 2022 האוצר מתכנן לקצץ את התקציב והוא צפוי לעמוד על 34.2 מיליארד ₪.

סל שירותי הבריאות הניתן על ידי קופות החולים ממומן משני מקורות עיקריים: ההכנסות ממס בריאות והמימון הממשלתי של "השלמת הסל". למעשה, רוב תקציב משרד הבריאות מיועד למימון חלקה של הממשלה בעלות סל שירותי הבריאות.

בשנת 2020, בעקבות מגפת הקורונה, הממשלה הגדילה את התקציב לקופות החולים ב-19% והוא הסתכם ב-36.2 מיליארד ₪. השינויים המרכזיים בתקציב 2021 כוללים את תוספות הבאות:

המימון הממשלתי לקופות החולים להשלמת סל שירותי הבריאות

נתוני ביצוע לשנים 2015-2020 ואומדן לשנים 2021-2022 // במיליארדי ש"ח, במחירי 2020

תקציב משרד הבריאות: האגף לבריאות הציבור

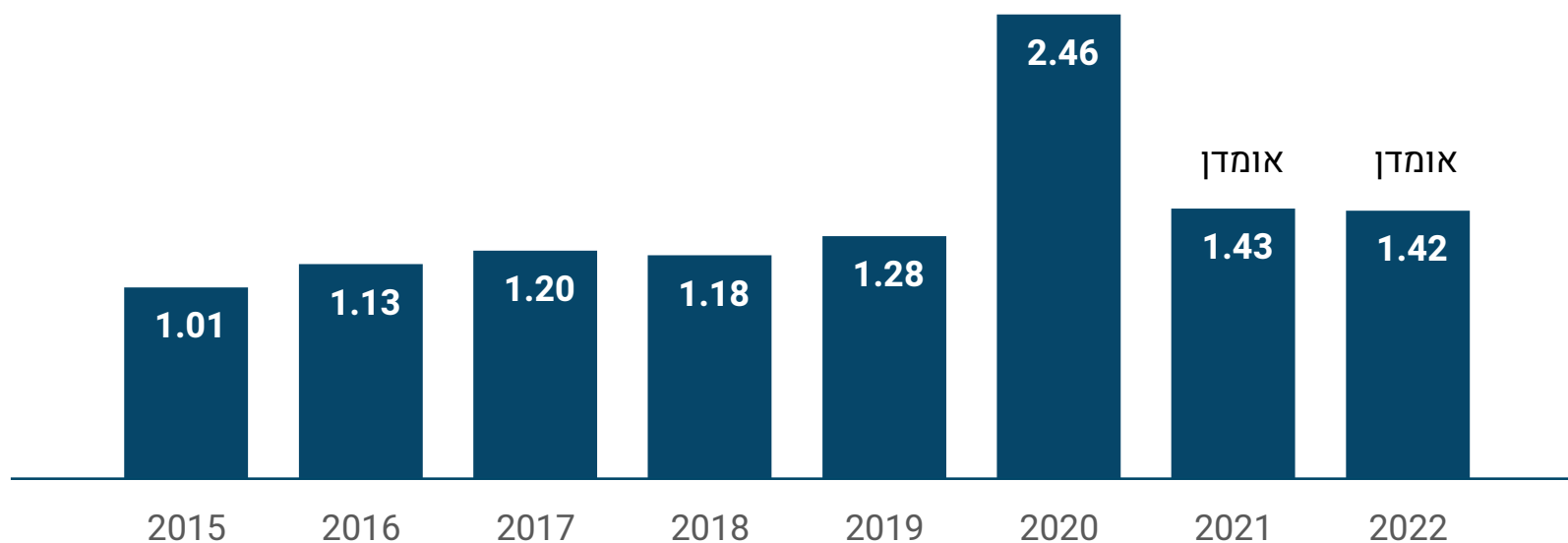
במשרד הבריאות האגף שעמד בחזית המאבק בקורונה הוא האגף לבריאות הציבור.

עם פרוץ המגפה הוכפל תקציב האגף מ-1.28 מיליארד ₪ ב-2019 ל-2.46 מיליארד ₪ ב-2020.

אבל מדובר בהעלאה חד-פעמית, חלק ממגמה שהראנו כבר בשקפים קודמים. הצעת התקציב לשנים 2021-2022 מעלה כי תקציב האגף יקוצץ באופן דרסטי, ל-1.43 מיליארד ₪, לערך. סיבוב פרסה.

תקציב האגף לבריאות הציבור

נתוני ביצוע לשנים 2020-2015 ואומדן לשנים 2022-2021 // במיליארדי ₪, במחירי 2020

שיעור השינוי בתקציב האגף לבריאות הציבור, 2015=100

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 אומדן	2022 אומדן
100	112	119	117	127	243	141	140

**ביטחון
סוציאלי**

ביטחון סוציאלי: דוחים את גיל הזכאות לקצבת זקנה ולפנסיה תעסוקתית

שוחקות ונשים שנפלטו עוד לפני גיל 62 משוק העבודה.

כאשר מתרגמים את "הרפורמה" למונחים כספיים, מתברר כי ככל שמדובר בקצבת זקנה, הסכום שקופת הביטוח הלאומי "חוסכת" על חשבון הנשים המבוגרות הוא משמעותי: 82,800 ₪ (סכום זה הינו העלות של קצבת הזקנה החודשית שעומדת על 2,300 ₪ – למשך שלוש שנים; ביישום מלא).

חוק ההסדרים לשנת התקציב 2021-2022 כולל שינוי שהמשלה מאוד מתגאה בו: העלאת גיל הפרישה לנשים.

מדובר בשינוי הנעשה על גבן של נשים בעשור השביעי לחייהן.

עד כה, נשים היו זכאיות לקצבת זקנה ולפנסיה תעסוקתית כבר בגיל 62; מעתה (ובהדרגה), הן תיאלצנה להמתין עד גיל 65. הנפגעות העיקריות תהיינה נשים שמועסקות בשכר נמוך, בעבודות

זאת העסקה הטובה ביותר שחברות הכנסת הצליחו להשיג.

יש גם צעדים האמורים להמתיק את הגלולה: תכניות ממשלתיות לנשים שגילן קרוב ל-62 והן עובדות בשכר נמוך או שנפלטו כבר משוק העבודה: לנשים עובדות בנות 62 עד 65 - מענק עבודה ("מס הכנסה שלילי") מעט גדול יותר ובתנאים טובים יותר; לנשים מעל גיל 60 שנפלטו משוק העבודה, דמי אבטלה לשנה במקום חצי שנה והכשרות מקצועיות קצרות-מועד בתוספת מלגת מחייה בגובה 4,000 ₪ לחודש (במקום 2,500 ₪).

גם הביטחון הפנסיוני של כלל האוכלוסייה נפגע

מעתה כל כספי החיסכון הפנסיוני, הן אלה של מי שעובד ובין אם של מי שכבר פרש לפנסיה, כל הכסף יושקע בשוק ההון.

כיוון ששוק ההון יודע מטבעו עליות ומורדות, מדובר בפגיעה משמעותית במידת הביטחון של החיסכון הפנסיוני.

אמנם, גם כאן יש צעד האמור להמתיק את הגלולה. הממשלה מבטיחה כי במקרה של ירידה בתשואה בשוק ההון, היא תפצה את החוסכים. ותואת הפנסיונרים. ות, אחת ל-5 שנים, באמצעות

חוק ההסדרים פוגע לא רק בנשים מבוגרות; הוא פוגע גם בכלל החוסכים/ות לפנסיה ומקבל/ותי הפנסיה, וזאת בדרך של נסיגה של המדינה ממחויבותה לשמור על ביטחון כספי הפנסיה.

כיצד? עד כה, המדינה הנפיקה עבור קופות הפנסיה אגרות חוב ממשלתיות מיועדות עם תשואה שנתית מובטחת של $4.86\% +$ מדד על 25% מן החיסכון הפנסיוני של החוסכים לפנסיה שעדיין עובדים ועל 60% מן הפנסיה שמקבלים מי שכבר פרשו מהעבודה.

השלמת התשואה לרמה של 5.15% (5% בניכוי דמי ניהול) על החלק של החיסכון שעתה מושקע באיגרות החוב. המדינה מבטיחה, אבל, אם לצטט את האימרה הידועה של לוי אשכול – היא לא מבטיחה לקיים.

יצוין כי בה בשעה שחוק ההסדרים פוגע בנשים בשנות ה-60 לחייהן כמו גם בחיסכון הפנסיוני של כלל האוכלוסייה, הממשלה אישרה את מימון "תוספת הרמטכ"ל" שמגדילה את גובה הפנסיה של אנשי קבע הפורשים מצה"ל.

רשויות מקומיות

תקציב הרשויות המקומיות

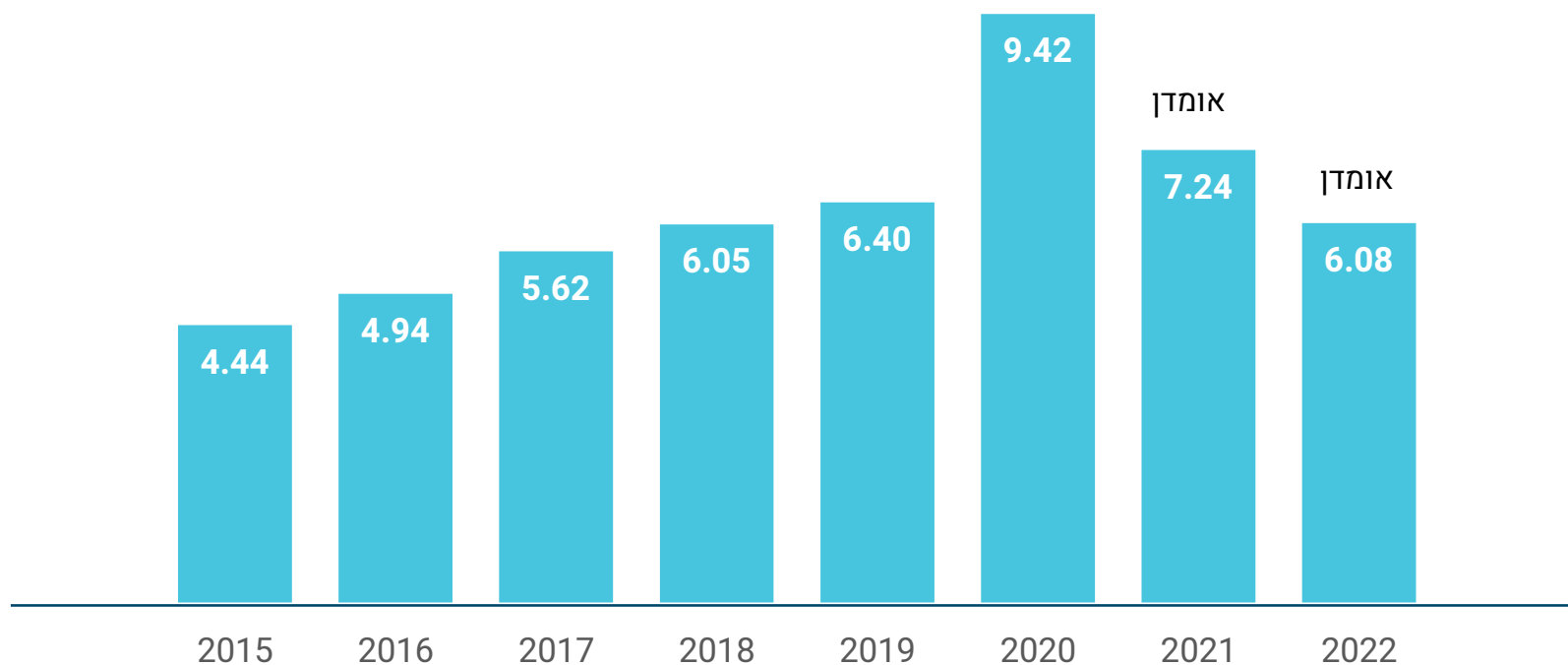
סיבוב הפרסה הצפוי של מדיניות התקציב ניכר גם בכספים שמעביר משרד הפנים לרשויות המקומיות, שעמדו אף הן בחזית המאבק בקורונה.

עם פרוץ המגפה ניתנה תוספת של 50% בתקציב המועבר לרשויות המקומיות, מ-6.4 מיליארד ₪ ב-2019 ל-9.42 מיליארד ₪ ב-2020.

הצעת התקציב לשנים 2021-2022 מעלה כי תקציב האגף יקוצץ באופן דרסטי, ל-6 מיליארד ₪, לערך, בדומה לרמה שנקבעה ב-2018.

תקציב הרשויות המקומיות

נתוני ביצוע לשנים 2015-2020 ואומדן לשנים 2021-2022 // במיליארדי ₪, במחירי 2020

שיעור השינוי בתקציב הרשויות המקומיות, 2015=100

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 אומדן	2022 אומדן
100	111	127	136	144	212	163	137

דיור

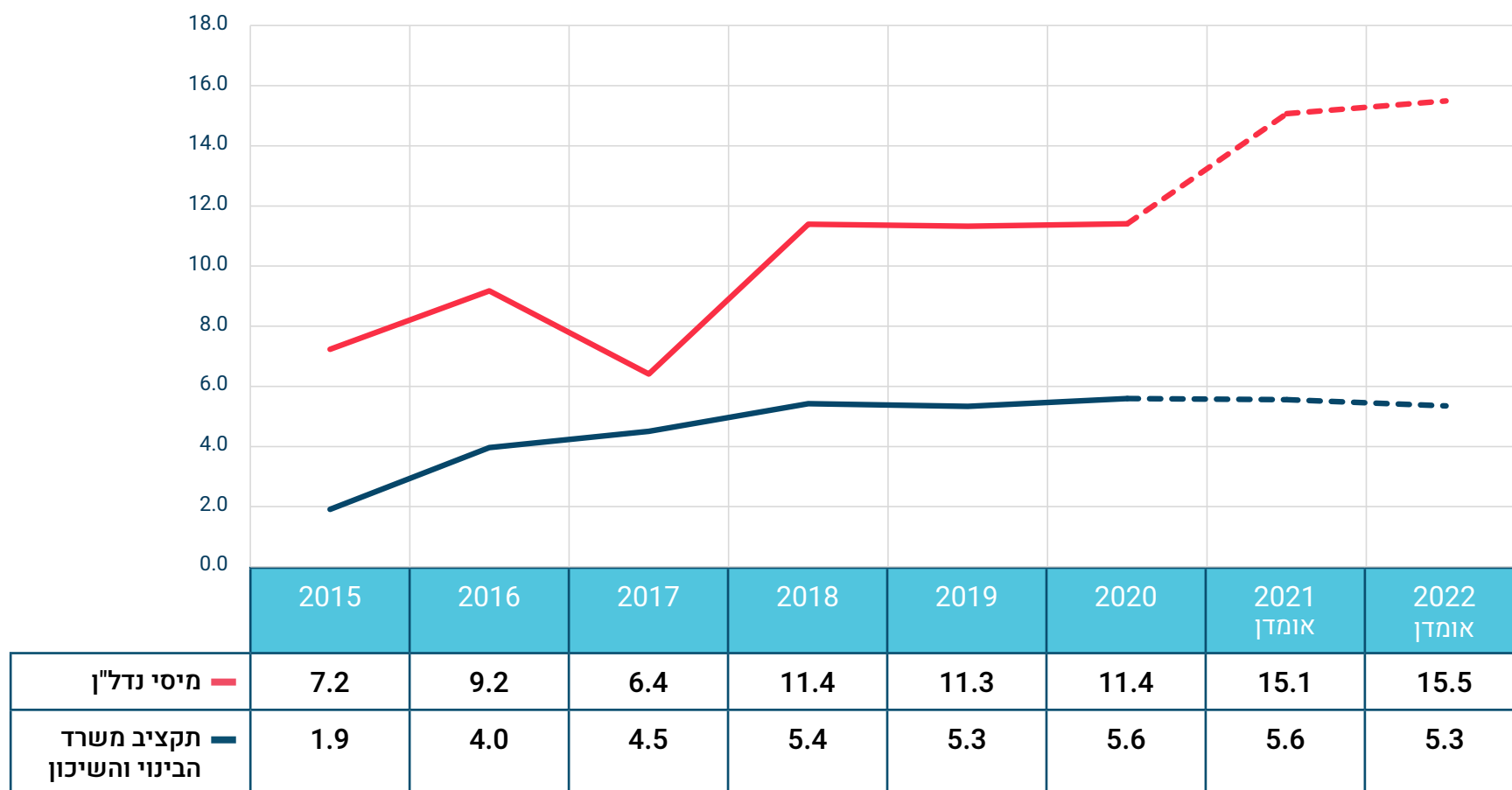
אידיאולוגיית השוק החופשי ממשיכה לשלום במדיניות הדיור

המדינה מוסיפה לראות בדיור מקור הכנסה ופחות שירות שהיא אמורה להעניק. בשני העשורים האחרונים, במקביל לקיטון בתקציב משרד הבינוי והשיכון, הוסיפו הכנסות המדינה ממיסי נדל"ן לעלות. על פי אומדן של משרד האוצר, בשנים 2021-2022 הכנסות המדינה ממיסי נדל"ן צפויות לעלות עוד באופן משמעותי.

מגפת הקורונה חשפה את קוצר ידם של השירותים החברתיים דלי התקציבים. אחד מהם הוא שירותי הדיור. בשני העשורים האחרונים ירד תקציב הבינוי והשיכון משמעותית. שינוי מגמה נרשם בשנים 2015-2018, אז עלה תקציב המשרד. מאז אין שוב שינוי משמעותי. הגידול הכללי בהוצאות המדינה בעקבות מגפת הקורונה בשנים 2020-2021 פסח על משרד זה.

תקציב משרד הבינוי והשיכון אל מול הכנסות ממיסוי על נדל"ן

נתוני ביצוע לשנים 2015-2020 ואומדן לשנים 2021-2022 // במיליארדי ₪, במחירי 2020

למרות כל ההבטחות המדינה ממשיכה לזנוח את הדיור הציבורי

בשנת 2008 ועד לשיעור של 2.5% מכלל הדירות בישראל בשנת 2018.

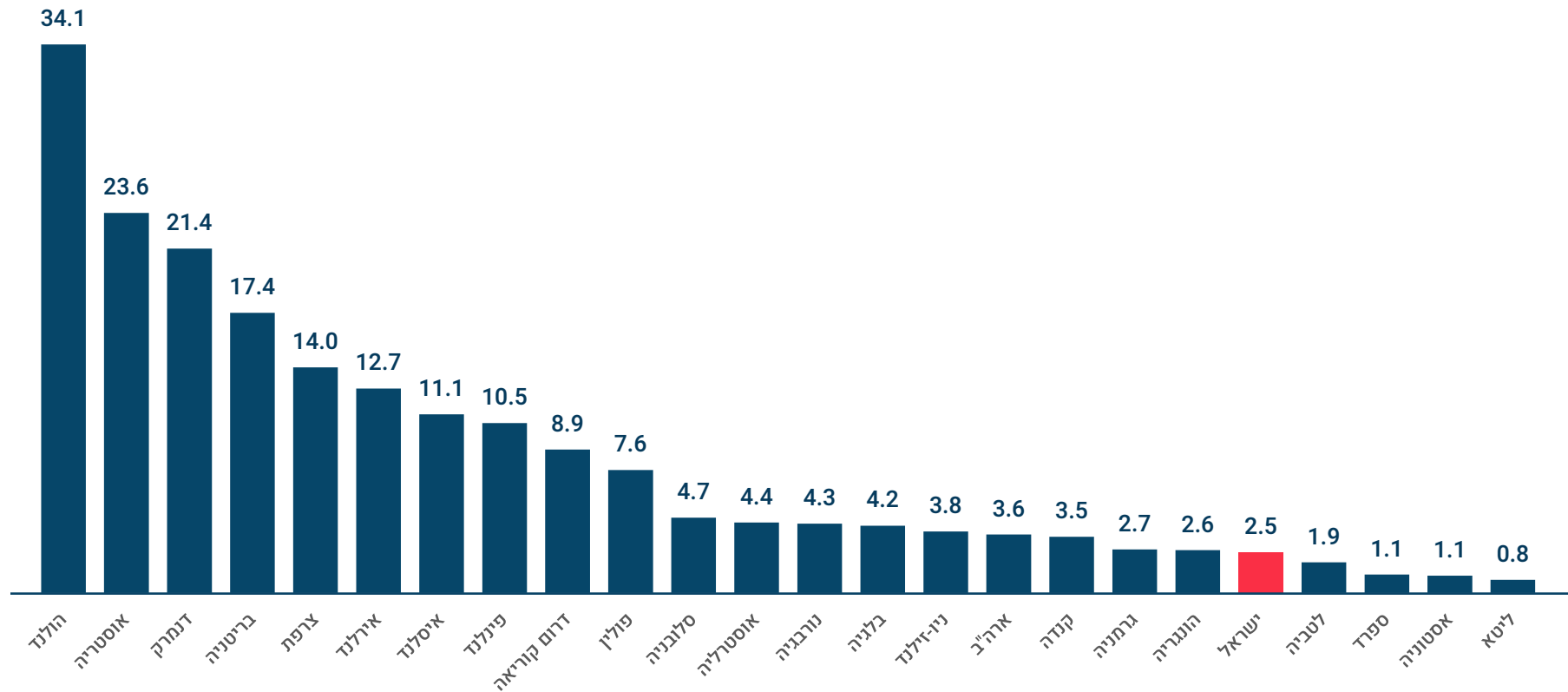
לפי נתוני משרד הבינוי והשיכון, בסוף שנת 2020 עמד מלאי הדירות הציבוריות על כ-53 אלף דירות, מתוכן כ-2,300 דירות שאינן מאוכלסות הממתינות לשיפוץ או שמושכרות לגופים ציבוריים. השיעור הנוכחי של הדיור הציבורי מכלל הדירות המדינה מציב את ישראל במיקום נמוך למדי בהשוואה ליתר מדינות ה-OECD.

כחלק ממדיניות "השוק החופשי", נטשו ממשלות ישראל את הדיור הציבורי, הקשיחו את הקריטריונים לזכאות והמעטו או אף ביטלו לחלוטין את ההשקעה התקציבית בבנייה חדשה של דיור ציבורי.

מדיניות זו, שלווה במכירה של הדירות הציבוריות לדיירים ולגורמים נוספים, הביאה לירידה בשיעור הדירות הציבוריות בישראל, משיעור של 6% בשנת 1998, לשיעור של 3.5%

דיור חברתי/ציבורי מתוך כלל הדירות במדינה

ישראל ו-OECD באחוזים, סביבות שנת 2020
נתונים לישראל לשנת 2018

סיכום

שירותים בשוק הפרטי, בעודו פוגע בבעלי הכנסות נמוכות, שמקבלים פחות שירותים, או שירותים טובים פחות.

אם אנו חפצים במערכת בריאות נדיבה יותר המסוגלת להתמודד עם מגיפות עתידיות אפשריות אנו צריכים לעבור מן המודל של "מדינה קטנה" למודל של "מדינה גדולה". מודל של "מדינה גדולה", מצדו, מצריך קופה ציבורית גדולה יותר.

הנה דוגמא: עיתון *דה מרקר* דיווח ב-10.11.21 כי שר האוצר הבריטי, רישי סונאק, מוביל מהלך של הרחבה תקציבית לימים שאחרי משבר הקורונה. המהלך חותר להגדלת חלקה של ההוצאה הציבורית בתמ"ג ותמומן בהעלאת הכנסות המדינה ממסים לרמה שלא נראתה מאז שנות ה-50. רישי סונאק הוא איש המפלגה השמרנית.

ראינו, כי ההרחבה של תקציבי השירותים החברתיים איפשרה לממשלה להתמודד עם המגפה. ראינו גם, כי הממשלה אינה מתכוונת להותיר תקציבים אלה ברמתם המוגדלת אלא לצמצמם כבר ב-2022.

ההרחבה התקציבית מומנה באמצעות הגדלת החוב הממשלתי. אם אנו רוצים רמת שירותים משודרגת על בסיס קבוע לא נוכל להסתמך רק על הרחבת החוב: צריך יהיה להעלות את רמת המיסוי.

שירותים חברתיים מורעבים הם תוצאה של מדיניות של "מדינה קטנה" – זאת אומרת, מדינה הנוהגת ביד קפוצה בכל הנוגע לשירותים שהיא מגישה לאזרחיה ומפנה את כל מי שרוצה יותר אל השוק הפרטי. "מדינה קטנה" יכולה להסתפק בתקציב קטן. תקציב קטן, מצדו, מאפשר מיסוי נמוך. ומיסוי נמוך מיטיב עם בעלי הכנסות גבוהות ואף מאפשר להם לרכוש

הערות ומקורות

1. תקציב המדינה הרגיל 1995-2022: עיבוד של מרכז אדוה מתוך משרד האוצר (שנים שונות). החשב הכללי, **קבצי דין וחשבון כספי**; משרד האוצר (אוגוסט 2021). **תקציב המדינה הצעה לשנות הנספים 2021-2022. עיקרי התקציב.**
2. תקציב השירותים החברתיים 1995-2022: עיבוד של מרכז אדוה מתוך משרד האוצר (שנים שונות). החשב הכללי, **קבצי דין וחשבון כספי**; משרד האוצר (אוגוסט 2021). **תקציב המדינה הצעה לשנות הנספים 2021-2022. עיקרי התקציב.**
3. תקציב הביטחון 1995-2022: עיבוד של מרכז אדוה מתוך משרד האוצר (שנים שונות). החשב הכללי, **קבצי דין וחשבון כספי**; משרד האוצר (אוגוסט 2021). **תקציב המדינה הצעה לשנות הנספים 2021-2022. עיקרי התקציב.**
4. מי משלם על המאבק בקורונה? עלות הביצוע לאוקטובר 2021 כוללת סיוע מצטבר לשנים 2020-2021 במזומן ובהתחייבויות. משרד האוצר, אגף החשב הכללי, יחידת ניהול החוב הממשלתי (20.4.2021). **הדוח השנתי 2020**; משרד האוצר, אגף תקציבים (ינואר 2021). **אומדן ראשוני עדכון שנתי בנוגע לתכנית הממשלתית להתמודדות עם התפשטות נגיף הקורונה**; משרד האוצר, החשב הכללי (8.11.2021). אומדן ראשוני לביצוע תקציב, גרעון הממשלה ומימונו. הודעה לעיתונות.
5. שינוי ביחס חוב/תוצר בשנים 2019-2020: משרד האוצר, אגף החשב הכללי, יחידת ניהול החוב הממשלתי (20.4.2021). **הדוח השנתי 2020.**
6. בין הגדלת החוב להעלאת מיסים: גד, ל. (29.6.2016). האזרחים
- בישראל מקבלים פחות. **ידיעות אחרונות.**
7. הוצאה על שירותים חברתיים כאחוז מהתמ"ג בישראל וב- OECD: OECD (2021), Social spending (indicator). doi: 10.1787/7497563b-en (Accessed on 03 November 2021)
8. נטל המס כאחוז מהתמ"ג ישראל ומדינות ה-OECD: OECD: OECD (2021), Tax revenue (indicator). doi: 10.1787/d98b8cf5-en (Accessed on 03 November 2021)
9. המס העיקרי אותו צריך להעלות הוא מס הכנסה ומס על העושר: משרד האוצר, מנהל הכנסות המדינה. **דוח לשנים 2015-2016.**
10. הכנסות ממס על יחידים כאחוז מהתמ"ג, ישראל ו-OECD: OECD (2021), Tax on personal income (indicator). doi: 10.1787/94af18d7-en (Accessed on 04 November 2021)
11. עלות סל שירותי ביטוח בריאות ממלכתי: עיבוד של מרכז אדוה מתוך משרד הבריאות (2021). **קובץ נתונים סטטיסטיים לחוק ביטוח בריאות ממלכתי לשנת 2020.**
12. עלות סל הבריאות במחירים שוטפים והצמדה מלאה – נתוני סל הבריאות חושבו על פי שלושה מדדים: שינוי דמוגרפי, שינוי טכנולוגי ושינוי במדד יוקר הבריאות. עבור כל אחד מהמדדים נבדק השינוי בו משנה לשנה. בסל שירותי הבריאות קיימים גם שינויים אחרים מלבד אלו שנסקרו כאן, שינויים אלו לא נלקחו בחשבון. הנתון של עלות הסל בהצמדה מלאה מראה לנו כמה אמור היה להיות בסל שירותי הבריאות (בסך הכל) בהשוואה לסל שנקבע בשנת 1995. כלומר, מה היה השינוי הכספי הדרוש בכדי לשמור על הרמה

(אוגוסט 2021). **תקציב המדינה. הצעה לשנות הכספים -2022**

2021 . עיקרי התקציב.

17. דיור: תקציב משרד הבינוי והשיכון אל מול הכנסות ממיסוי על נדל"ן; מיסי נדלן כוללים: מס רכישה, מס שבח, מס רכוש וריבוי נכסים ומס מכירה. הפרק על דיור מתבסס על דישון, י' (2021). **תקציב משרד הבינוי והשיכון 2021-2022: אידיאולוגית השוק הפרטי ממשיכה לשלוט במדיניות הדיור.** מרכז אדוה.

שנקבעה בשנת 1995. יש להשוות את עלות הסל בהצמדה מלאה לעלות הסל בפועל, במחירים שוטפים, בצורה זו אפשר לראות את הפער בין הנתון השוטף לבין מה שאמור היה להיות אילו היו מבוצעים השינויים שנסקרו לעיל. נתוני עלות סל הבריאות בפועל (במחירים שוטפים) לשנת 2020 הינה אומדן. עיבוד של מרכז אדוה מתוך משרד הבריאות (2021). קובץ נתונים סטטיסטיים לחוק ביטוח בריאות ממלכתי לשנת 2020.

13. המימון הממשלתי של סל שירותי הבריאות: החל משנת 2017 נוספו לתקציב זה גם סובסידיה לבתי חולים ממשלתיים ותמיכות בבתי חולים ציבוריים. תקציב משרד הבריאות לשנת 2022 אינו מפרט את השינויים ו/או התוספות שאמורות לחול בשנת תקציב זו. עיבוד של מרכז אדוה מתוך משרד האוצר (שנים שונות). החשב הכללי, **קבצי דין וחשבון כספי; משרד האוצר (אוגוסט 2021). תקציב המדינה. משרד הבריאות. הצעה לשנות הכספים 2021-2022. עיקרי התקציב.**

14. האגף לבריאות הציבור 1995-2022: עיבוד של מרכז אדוה מתוך משרד האוצר (שנים שונות). החשב הכללי, **קבצי דין וחשבון כספי; משרד האוצר (אוגוסט 2021). תקציב המדינה. משרד הבריאות. הצעה לשנות הכספים 2021-2022. עיקרי התקציב.**

15. ביטחון סוציאלי: משרד האוצר (31 באוגוסט 2021). **הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 2021 התשפ"א-2021, הצעת חוק התקציב לשנת הכספים 2022 התשפ"א-2021. רשומות.**

16. רשויות מקומיות: עיבוד של מרכז אדוה מתוך משרד האוצר (שנים שונות). החשב הכללי, **קבצי דין וחשבון כספי; משרד האוצר**

